

ben oldassék meg, amely az ítélőbírák és ügyészek függetlenségét változatlanul hivatott megvalósítani és fenntartani, s amely gondolatoknak éppen Kúriánk nagynevű elnöke adott a felsőházban kifejezést.

Az indokolás bejelenti az ügyvédi gyám és nyugdíjintézet szervezetével és működésével kapcsolatos kérdéseknek rendezését s az ügyvédi rendtartás egészét felölelő reform előkészítését is. Amennyire a mai súlyos gazdasági viszonyok között feltétlenül szükséges a Nyugdíjintézetnek a Kar teherbíró képességéhez való idomítása, annyira feleslegesnek látszik a még mindig átmeneti időkben az ügyvédi rendtartás egészét felölelő jogszabály alkotás. Az ügyvédség feladatát maradéktalanul teljesíti a mai rendtartás mellett is, viszont a Kar egyetemének gazdasági megsegítése, az ügyvédi munkaterületek visszaszerzése, s az ügyvédi tekintély helyreállítása — aligha az ügyvédi rendtartás reformjaival valósítható meg.

Bejelenti a miniszter a gazdatartozások rendezésével kapcsolatos kérdések szabályozását, amely feltétlenül megvalósításra vár, de hogy a mai idők a részvénytársasági jogviszony szabályozására és a kötött birtokok jogi helyzetének törvényes rendezésére alkalmasak-e, szintén kétséges. Emellett, ami viszont már természetes több apróbb, de a közszabadságok tekintetében nagyjelentőségű törvényalkotás előkészítését jelenti bē a miniszter, (sajtójog, a nemzeti élet, a közélet tisztasága és nyugalmanak, a köz tekintélyének és a munka szabadságának büntetőjogi védelme, stb.) ami azonban reméljük, a közel jövőben csak az előkészítés stádiumában marad, hiszen ez felel meg a kormányzat általánosan vallott ezirányu felfogásának.

Mindenesetre a költségvetés igazságügyi indokolása bizonyos megnyugvással tölthet el bennünket abban a tekintetben, hogy ha folyik is komoly előkészítés e tárca keretén belül, ez nem jelent felesleg és mindenáron való törvényalkotást s a jogszabályok új tömegét, amelyek csak még kaotikusabbá tehetik a magyar jogéletet.

V. M.

Felfolyamodás és észrevételezés. A felfolyamodást, akár peres, akár perenkívüli eljárásban, tudvalevőleg nem kontradiktórius úton intézi el a felsőbíróság. Az észrevételezést ugyan semmiféle törvény nem tiltja, de nem is engedi meg kifejezetten. A felfolyamodási bíróság a benyújtott észrevételek fölött egyszerűen napirendre tér, keresztülnéz rajtuk, nem veszi tudomásul tartalmukat, olykor vissza is adja a benyújtónak.

De lege ferenda helytelen és orvoslást igényel ez az állapot. Végzések olykor éppoly fontosak, sőt gyakorlatilag még fontosabbak lehetnek, mint maguk az ítéletek. Gondoljunk csak bizonyos, a telekkönyvi, vagy a végrehajtási eljárás rendjén hozott végzésekre. A végzések elleni jogorvoslat, vagyis a felfolyamodás tehát éppen olyan nagy súlyu rekursust jelenthet, mint egy fellebbezés. Ennek folytán módot kellene nyújtani az észrevételezésre; pláne, hogy a felfolyamodásokat zárt tanácsülésben és nem tárgyaláson, vagy legalább is

nyilvános előadáson intézik el, vagyis tisztán iratok alapján, annak ellenére is, hogy a felfolyamodásban új tények és új bizonyítékok is hozhatók fel. Igaz ugyan, hogy ilyen esetekben a felsőbíróság feloldó végzés által csaknem mindig módot nyújt az ellenfélnek is az eljárásba való beavatkozásra, bár ez sem feltétlenül áll: tudok eseteket, amikor a döntő novumként a felfolyamodáshoz mellékelt okirat tartalmi és alaki valódiságára az ellenfélnek nem volt lehetősége nyilatkozni. S ne feledjük, hogy a legtöbb esetben csak egy instanciás a felfolyamodás. Az igazi baj azonban ott van, amikor — normális esetben — a felfolyamodás kizárólag jogi érvelést tartalmaz. Az a mondás ugyanis, hogy *jura novit curia*, igen szépen hangzik, csakhogy az élet az eseteknek mindig új meg új variánsait produkálja és még a legfelsőbb bírák is (pld. a Curia elnöke) mindig elismerték, hogy határozataikban sokszor nagy hasznát veszik az ügyvédek perirataiban foglalt, olykor egész új joggyakorlati vagy törvényalkalmazási ideát adó okfejtéseknek. Ha egy végzést valamelyik érdekelt fél alaposnak látszó, tetszetős, esetleg egész újszerű jogi érveléssel rohamoz meg felfolyamodásában, úgy pusztán az a körülmény, hogy a bíróság hivatalból ismeri a fennálló tételes és gyakorlati jogot, még nem teszi mindig mellőzhetővé azt, hogy az ellenfél is kicsomagolhassa jogászai felkészültségének tarsolyát.

Különösen akkor érzi magát valahogy kínos helyzetben az ügyvéd, ha a bíróság a fele javára döntött ugyan, de olyan indoklással, amelyet nem tart egészen, vagy részben helyesnek. Az ellenfél megtámadja a döntést, izzé-porrá zuzza az indokolást; emez pedig szeretne észrevételezni, hogy hát az ellenfélnek igaza van, csakhogy más indokok alapján mégis megáll a végzés... és hallgatnia kell. Ott van a kezében a felfolyamodás másodpéldánya (tulajdonképpen mi célja van annak, hogy egyáltalán kikézbessitük neki?), volna rá talán sok és fontos mondanivalója; nem szólhat. Igaz, utólag többnyire kiderül, hogy a felsőbíróság amúgy is helyes irányban döntött. Ha azonban *jura novit curia*, akkor ugyebár ugyanilyen alapon a fellebbezéseket és felülvizsgálati kérelmeket is lehetne a felfolyamodások módjára zárt ülésben, s észrevételezés illetve válasziratadás kizárásával elintézni; nem? Hiszen a legtöbb fellebbezés és minden felülvizsgálati kérelem szintén csak (eljárási vagy anyagi) jogi sérelmet panaszol, tehát nem novumokon alapszik, aminek a Te. óta amúgy is csak kivételesen van helyük. S esetleg a jogász kiképzés is mindössze néhány egyszerű — bármely iskolásgyermek által elsajátítható — formula bemagoltatására szorítkozhatnék: „előadom ezt meg ezt, bizonyítom ezzel meg ezzel, tagadom ezt meg ezt”. Akí figyelj a forenzis gyakorlatot, az amúgy is azt látja, hogy ma holnap az ügyvéd mestersége csak ezekben a formulákban merül ki; jogi fejtegetésekre sokkal kevésbé nyílik lehetőség. Nem egyszer voltam tanúja, amikor pld. a budapesti Törvényszék egyik fellebbezési tanácsának (már nyugalmabavonult) elnöke a törvényt boncoló, értel-

mező ügyvédre megsemmisítő fölényrel szól rá: „Tényeket kérünk Úgyvéd úr, a törvényt értelmezni mi is tudjuk”.

Ha figyelembe vesszük, hogy a Pp. 554. §-a értelmében, amelyet a gyakorlat a perenkívüli eljárásokra is kiterjesztett, kivéve a — nem végrehajthatási — telekkönyvi eljárást (telekkönyvi rendelet 142. §.), a felfolyamodás korlátlanul operálhat novumokkal, viszont a fellebbezés és felülvizsgálat nem, más szóval: a fellebbezési, illetve felülvizsgálati eljárás szabályszerint csak jogkérdéssel, míg a felfolyamodási eljárás ténykérdésekkel is foglalkozik és ha figyelembe vesszük, hogy a fellebbezési és felülvizsgálati eljárás mégis csak — bár *jura novit curia* — kontradiktórius az egész vonalon, minden Te.-féle k a s z t r á c i ó s k í s é r l e t e k ellenére is, ... úgy nem tudjuk belátni, miért volna helyes a felfolyamodási eljárásnak egyoldalú jellegét megőrizni? Legalább is a súlyosabb jelentőségű végzéseknél feltétlenül biztosítani kellene a felfolyamodási eljárásban a kétoldalúságot. Ha már ez ökonómiai okokból szóbeli uton nem volna lehetséges, úgy legalább is az írásbeli észrevételezések jogát kellene kifejezetten megadni.

Az a jogász, akinek vérében van az igazságérzet, amúgy is irtózik minden olyan procedurától, ami nem kétoldalú. A jog kiművelésének s az igazság megközelítésének legfőbb gyakorlati jelszava mindig, mindenütt és mindenben az volt és az marad, hogy: *a u d i a t u r e t a l t e r a p a r s!* Dr. Hajdu Miklós.

Dr. Sárffy Andor kir. ítélőtáblai bíró a magyar jogászegylet magánjogi szakosztályának március hó 3-iki ülésén előadást tartott az állam, helyiközületek és köztisztviselők vagyoni felelősségéről.

Az előadó mindenekelőtt megemlítette, hogy a Magánjogi Törvénykönyv törvényjavaslata csupán a köztisztviselő vagyoni felelősségét szabályozza, de az államét és a helyi közületekét nem. Ezzel kapcsolatban rátért arra a vitás kérdésre, hogy az állam és a helyi közületek vagyoni felelősségének kérdése a közigazgatási, vagy a magánjog körébe tartozik-e és kifejtette, hogy a témát a magánjog körébe tartozónak tartja.

Az állam felelősségére áttérve, előadta, hogy a bírói gyakorlat már negyven év előtt elhagyta azt az álláspontot, hogy az állam ilyen értelmű törvény hiányában tisztviselőinek *jogellenes* magatartása miatt nem tartozik felelősséggel és előbb a magánjogi elvek alapján, később már az évtizedes gyakorlatra hivatkozva állapítja meg az állam felelősségét.

Az államnak és a helyi közületeknek *jogszerű* eljárásaiért való felelőssége tekintetében a bírói gyakorlat vezéreszméje az, hogy a közjó lenntartásához senki sem köteles aránytalan áldozattal hozzájárulni s ebből az következtetik, hogy ha a közérdekből tett intézkedés valakinek aránytalan kárt okozott, azt az állam (helyi közület) megtéríteni köteles.

Áttérve magának a *köztisztviselőnek* felelősségére, az előadó ki-mutatta, hogy a köztisztviselő felelőssége kifelé súlyosabb, mint a magánalkalmazotté, bár a tisztviselők egyes kategóriái között nagy és indokolatlan eltérések vannak. Majd rátérve a Magánjogi Törvénykönyv javaslatában (1735. §.) foglalt rendelkezésre és az előkészítő tárgyalások anyagára, ismertette a felmerült egyes vitakérdéseket és